

Το θεολογικό υπόστρωμα στο “Αμάρτημα της μητρός μου” (Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Συνεχίζουμε τη δημοσίευση της μελέτης του φιλόλογου κ. Ηρακλή Ψάλτη σχετικά με τα θέματα της αμαρτίας και της λύτρωσης στο έργο του Γ. Βιζυηνού, από την άποψη της Ορθόδοξης Θεολογίας (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/228q8bT>), με την ανάλυση ενός κορυφαίου διηγήματός του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΙΖΥΗΝΟΥ

Τα έξι από τα οκτώ διηγήματά του Βιζυηνού -όπως προλέγεται- δημοσιεύονται στην *Εστία*: «Τό αμάρτημα τῆς μητρός μου», «Μεταξύ Πειραιῶς καί Νεαπόλεως», «Ποῖος ἦτον ὁ φονεὺς τοῦ ἀδελφοῦ μου», «Αἱ συνέπειαι τῆς παλαιᾶς ἱστορίας», «Τό μόνον τῆς ζωῆς του ταξίδιον» και ο «Ὁ Μοσκῶβ-Σελήμ», ένα, «Πρωτομαγιά», στην εφημερίδα *Ακρόπολις* και ένα, «Διατί ἡ μηλιά δέν ἔγινε μηλέα», στο περιοδικό *Εβδομάς*. Ο συγγραφέας έχει μια ιδιαίτερα δημιουργική τριετία, 1883-1885, στην οποία ολοκληρώνει σχεδόν την πεζογραφική του παραγωγή. Κέντρο όλων των διηγημάτων του είναι ο άνθρωπος[300]. Τα έργα του αναλύονται στη συνέχεια ακολουθώντας τη σειρά του χρόνου δημοσίευσής τους.

5.1 «Τό αμάρτημα τῆς μητρός μου»

«Τό αμάρτημα τῆς μητρός μου» είναι το πρώτο διήγημα, το οποίο δημοσιεύει ο Βιζυηνός μεταφρασμένο στα γαλλικά, στη *Nouvelle Revue*, ενώ βρίσκεται στο Λονδίνο, τον Μάρτιο του 1883, όπως προαναφέρεται, και ένα μήνα αργότερα, τον Απρίλιο, δημοσιεύεται στα ελληνικά σε δύο συνέχειες στο περιοδικό *Εστία* (10 και 17 του μηνός). Πρόκειται για αυτοβιογραφικό κείμενο, για την εξιστόρηση ενός οικογενειακού δράματος με πρωταγωνίστρια την μητέρα του αφηγητή (Βιζυηνού). Το έργο έχει τα δύο χαρακτηριστικά των κλασικών δραμάτων: την ακούσια και ανεπίγνωστη ενοχή του ήρωα, το μοιραίο έγκλημα και τον σπαραγμό της καθυστερημένης και ανώφελης θυσίας[301].

Ο τίτλος, «Τό αμάρτημα τῆς μητρός μου», αποκαλύπτει εξ αρχής ένα παράπτωμα, μια αμαρτία, χωρίς να προσδιορίζεται επακριβώς -κάτι που γίνεται αργότερα,

προς το τέλος του διηγήματος με μια εγκιβωτισμένη αφήγηση της μητέρας- και δημιουργεί, συγχρόνως, μια αινιγματική ατμόσφαιρα για τον αναγνώστη. Το διήγημα του Βιζυηνού δεν βρίσκεται μακριά από το «αστυνομικό» πρότυπο του Πόε (Edgar Allan Poe, 1809-1849): η λύση του προβλήματος πραγματοποιείται σταδιακά με την προσθήκη νέων στοιχείων και με την λογική αξιοποίηση των αρχικών δεδομένων[302].

Στο διήγημα αυτό διαπράττονται *πολλά αμαρτήματα*: ο ακούσιος και ο «συμβολικός» φόνος, το ψέμα, η «αξιοποίηση» της μαγείας, η ζήλεια, η κλοπή, η μέθη, η ακηδία/η αδιαφορία της μητέρας για τα άλλα της παιδιά, η αχαριστία, η απόρριψη του Άλλου, του «διαφορετικού» και η «ανταλλακτική» σχέση με τον Θεό.

Πηγή: ebooks.edu.gr

Ο φόνος ακούσιος, αθέλητος. Το «αμάρτημα» του τίτλου αναφέρεται στον ακούσιο φόνο της πρώτης κόρης, της Αννιώς, από τη μητέρα του αφηγητή. Η

μητέρα έχοντας περάσει ένα βράδυ χορού και διασκέδασης στο γαμήλιο γλέντι του ζευγαριού που πάντρεψε με τον σύζυγό της, πήγε να θηλάσει το βράδυ το παιδί της, την πήρε ο ύπνος από κούραση, το πλάκωσε και όταν ξύπνησε ήταν απεθαμένο. Η αμέλειά της αυτή -η παράβαση των μητρικών της καθηκόντων- οδήγησε στον θάνατο του παιδιού της[303]. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει αφηγηματικό κενό μεταξύ του νυχτερινού θηλασμού και του θανάτου του βρέφους. Στο κείμενο δεν συνάγεται με βεβαιότητα η υπαιτιότητα της μητέρας: *Μά κεϊ πού πήγα νά τό σηκώσω, τί νά διώ! Τό παιδί δέν έσάλευε! Έξύπνησα τόν πατέρα σου· τό ξεφασκιώσαμε, τό ζεστάναμε, τοῦ έτρίψαμε τό μυτοῦδί του, τίποτε! -Ήταν ἄ πεθαμένο!***[304]** Τίποτα δεν αποκλείει και το ενδεχόμενο του αιφνίδιου βρεφικού θανάτου. Ο πατέρας είναι αυτός ο οποίος ενοχοποιεί τη Δεσποινιώ για τον θάνατο: *-Τό πλάκωσες, γυναιῖκα, τό παιδί μου! -εἶπεν ὁ πατέρας σου, καί τόν έπῆ ραν τά δάκρυα***[305]**. Εξάλλου η αναφορά, η αμεσότερη που γίνεται για τον φόνο, διατυπώνεται από την ίδια τη μητέρα σε απρόσωπη σύνταξη, σε τρίτο πρόσωπο, στο τέλος του διηγήματος: *Εἶναι καλόγερος. Δέν ἔκαμε παιδιά, γιά νά μπορῇ νά γνωρίση, τί πρᾶγμα εἶναι τό νά σκοτώση κανείς τό ἴδιο τό παιδί του!***[306]** Επίσης, επισημαίνεται ότι η αφήγηση για τον θάνατο του βρέφους -όπως αποτυπώνεται στο διήγημα- δεν έχει θεολογική «οπτική», αφού πουθενά η μητέρα δεν αναφέρεται στην ψυχή του βρέφους, στη συνάντησή της με τον Θεό ή και σε μελλοντική τους συνάντηση στον παράδεισο[307].

[Συνεχίζεται]

[300]Κ. Στεργιόπουλος, «Ο Βιζυηνός και το διήγημα» στο *Το Δέντρο* 23-24 (1986)σ.21.

[301]Σπ. Μελάς, *Νεοελληνική Λογοτεχνία* (Αθήνα: Εκδόσεις Γ. Φέξη, 1962)σ.19.

[302]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.πς'.

[303]Μ. Χρυσανθόπουλος, «Το όνομα της θυγατρός και "Το αμάρτημα της μητρός μου": ρητορικός ενικός ή κυριολεκτικός πληθυντικός;» στο *Γεώργιος Βιζυηνός Μεταξύ φαντασίας και μνήμης* (Αθήνα: Εκδόσεις Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Ι.Δ.Κολλάρου & Σιας α.ε., 2006²)σσ. 31-49, εδώ σ.45.

[304]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.23

[305]Μ. Ιατρού, «Ο θάνατος και η κόρη στο "Αμάρτημα της μητρός μου" του Γ.Μ. Βιζυηνού» στο *Κονδυλοφόρος* 8 (2009)σσ.182-183.

[306]Μ. Ιατρού, όπ. παρ., σ.184.

[307]Μ. Ιατρού, όπ. παρ., σσ.185-186.